

ทัศนคติและพฤติกรรมของชาวเขาต่อสถาบันทางสังคมและการเมือง

ในสภาพสังคมปัจจุบันที่ต้องมีการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน และปรับตัวให้เข้ากับสังคมส่วนใหญ่ เพื่อ ความอยู่รอดในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งพัฒนาสถานภาพแห่งปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เมื่อมีการปรับสภาพตามระบบสังคมการเมืองนั้นแล้ว ตัวปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้นย่อมได้ประสพมาหรือได้พบได้เห็น ได้ปฏิบัติด้วย แล้วจะทำให้ เกิดเป็นความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือสถานการณ์ใด สถานการณ์หนึ่ง ซึ่งมีผลหรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนองของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ นั้นทั้งหมด (Alport 1935 : 811) ตามที่เขาได้รับมา อาจแสดงออกมาได้โดยทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นไปใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะพึงพอใจหรือความชอบพอ อันเป็นผลให้ผู้นั้นเกิดความพอใจรักใคร่อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น เรียกว่า "positive attitude" กับทัศนคติแบบหนึ่งซึ่งแสดงออกมาในรูป ของความไม่พึงพอใจ เบื่อหน่าย เป็นผลให้ผู้นั้นเกิดความชิงชังไม่อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น เรียกว่า "negative attitude" (Newcomb 1954 : 128)

ในลักษณะแห่งความพร้อมของบุคคล ที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคมรอบตัว หรือเป็นความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านแนวความคิด สถาบัน บุคคล หรือสถานการณ์บางอย่าง จะเห็นได้ว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่มาก่อนและเป็นสิ่ง กำหนดถึงแนว โน้มแห่งพฤติกรรม ดังนั้นการที่จะทราบทัศนคติของบุคคลหนึ่งได้ ต้องใช้วิธีแปลความหมายของการแสดงออกหรือพฤติกรรมที่เป็นท่าทางและคำพูดของบุคคลนั้น

ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่อยู่ในสังคมไทย รัฐบาลมีนโยบายผสมกลมกลืนให้ชาวเขาเป็นคนไทย เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือที่เรียกว่า "บูรณาการ" (integration) คือพยายามประสานวัฒนธรรมที่มีหลักการขัดแย้งกันระหว่างชาวเขากับสังคมไทย เพื่อให้ยอมรับหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เพื่อเสถียรภาพแห่งรัฐ ดังนั้นในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลในเรื่องชนกลุ่มน้อยนี้ขึ้นอยู่กับว่า รัฐบาลหวังใยในเสถียรภาพของรัฐบาลเพียงใด ถ้ารัฐบาลมีเสถียรภาพมั่นคงพอ รัฐบาลก็

ยอมให้ประชาชนมีเสรีภาพได้มาก และยอมให้ชนกลุ่มน้อยรักษาเอกลักษณ์ของตน โดยไม่ต้องพยายามผสมกลมกลืนชนกลุ่มน้อยให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับชนกลุ่มใหญ่ แต่ถ้ารัฐบาลไม่มีเสรีภาพและความมั่นคงของชาติ รัฐบาลก็จะพยายามชักจูงให้ชนกลุ่มน้อยมีความคิดและพฤติกรรมเหมือนกับชนกลุ่มใหญ่ (อมรา พงศาพิชญ์ 2528 : 18) ดังกับที่รัฐบาลไทยพยายามใช้อยู่ขณะนี้

พฤติกรรมของชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยที่มีต่อกันและกัน จะเป็นตัวกำหนดว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชนกลุ่มใหญ่และชนกลุ่มน้อยจะมีลักษณะอย่างไร หอจะเข้ากันได้หรือขัดแย้งกัน ซึ่งลักษณะพฤติกรรมเหล่านี้จะดูได้จากความคิด ความรู้สึก และทัศนคติที่ชาวเขามีต่อ ระเบียบสังคม และการเมืองไทยอย่างไร อันนำไปสู่ความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นไปตามลักษณะทัศนคติอย่างนั้น

ทัศนคติของชาวเขาคือสถาบันทางสังคมไทย

ในสังคมหรือชุมชนของมนุษย์ย่อมจะมีลักษณะแบบแผน วัฒนธรรม สถาบันที่เป็นสัญลักษณ์แห่งการยึดถือ เชื่อ และแนวที่จะปฏิบัติตามของสมาชิกสังคมนั้น ๆ โดยมีการสืบทอดต่อมาถึงรุ่นหลัง ๆ และชาวเขาซึ่งอาศัยอยู่ในสังคมไทยมานานหลายสิบปีย่อมได้รับประสบการณ์ ได้พบ ได้เห็น ได้เข้าร่วมกับสถาบันทางสังคมไทยในลักษณะต่าง ๆ มาแล้ว ทั้งทางตรงโดยรู้ตัวหรือทางอ้อมโดยไม่รู้ตัว จากสิ่งที่ชาวเขาได้พบได้เห็น ได้ประสบการณ์ มา ทำให้เกิดความคิด ความรู้สึก แต่ละปัจเจกบุคคลคือสถาบันทางสังคมที่แตกต่างกันไป มีทั้งทัศนคติที่ดี (พอใจ) หรือไม่ดี (ไม่พอใจ) ในด้านของทัศนคติของชาวเขาคือสถาบันทางสังคมไทย พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 81.6 ชาวเขากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีคือสถาบันทางสังคมไทย และมีจำนวนชาวเขาส່วนน้อยร้อยละ 18.4 ที่มีทัศนคติไม่ดีคือสถาบันทางสังคมไทย (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.1 ประกอบ) เมื่อพิจารณาความแตกต่างด้านเพศ พบว่า เพศชาย (ร้อยละ 85.5) มีทัศนคติที่ดีคือสถาบันทางสังคมไทยต่างจากเพศหญิงไม่มากนัก (ร้อยละ 77.5) ชาวเขากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยมีทัศนคติที่ดี (ร้อยละ 72.4) คือสถาบันทางสังคมไทยน้อยกว่าชาวเขากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากมีทัศนคติที่ดี (ร้อยละ 86.4) ชาวเขาที่มีการศึกษาสูงจะมีทัศนคติที่ดี (ร้อยละ 85.5) คือสถาบันทางสังคมไทยมากกว่าชาวเขา

ที่มีการศึกษาคำ (ร้อยละ 78.2) ด้านอาชีพ พบว่า อาชีพค้าขายกับอาชีพรับจ้างทั่วไปมีทัศนคติดี (ร้อยละ 100.0) ต่อสถาบันทางสังคมไทยมากที่สุด รองลงไปคือ อาชีพข้าราชการและพนักงานเอกชนกับนักเรียนนักศึกษา (ร้อยละ 83.3) อาชีพทนายหาไร้ (ร้อยละ 81.5) และอาชีพลูกจ้างชั่วคราว (ร้อยละ 66.7) ชาวเขาที่นับถือศาสนาพุทธมีทัศนคติที่ดี (ร้อยละ 85.5) มากกว่าชาวเขาที่นับถือผี (ร้อยละ 80.5) ส่วนเรื่องระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน พบว่า คนที่อยู่มาไม่นานจะมีทัศนคติที่ดี (ร้อยละ 90.5) มากกว่าชาวเขาที่อยู่มานานแล้ว (ร้อยละ 81.4)

ด้านความแตกต่างของปัจจัยทางสถานภาพสังคมต่าง ๆ (เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน) นั้นพบว่า ความแตกต่างระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่มของปัจจัยทางสถานภาพทางสังคมเหล่านี้ นอกจากปัจจัยทางการศึกษาแล้ว พบว่า ไม่มีปัจจัยอื่นที่มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติที่มีต่อสถาบันทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า $p > 0.05$) ซึ่งหมายความว่า ชาวเขาไม่ว่าเพศหญิงหรือชาย อายุต่างกันมากหรือน้อย อาชีพอะไร นับถือศาสนาพุทธ หรือนับถือผี และจะอยู่อาศัยในหมู่บ้านมานานหรือไม่ ต่างมีทัศนคติ ในลักษณะคล้ายกันเป็นส่วนใหญ่ ค่า F ในตารางที่ 5.2 เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่วางไว้ว่า "ชาวเขาที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกัน จะมีทัศนคติต่อสถาบันสังคมไทยต่างกัน" (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.2 ประกอบ) แสดงให้เห็นคะแนนทัศนคติของชาวเขาเมื่อจำแนกตามสถานภาพทางสังคมแล้วไม่แตกต่างกัน นั่นคือ ชาวเขาในทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ และทุกศาสนา จะมีลักษณะของทัศนคติต่อสถาบันทางสังคมไทยที่คล้ายคลึงกัน คือ ถ้ามีทัศนคติที่ดีก็จะดีไปตามกัน ถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีก็จะไม่ดีไปตามกันด้วยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐาน ส่วนการศึกษานั้นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของชาวเขาต่อสถาบันทางสังคมไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า $p < 0.05$) เพราะว่าการศึกษาเป็นกระบวนการอบรมกล่อมเกลา (socialization) ที่มีความสำคัญต่อการปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและทัศนคติแก่บุคคล การที่ชาวเขาได้รับการอบรมกล่อมเกลาโดยตรง (direct socialization) เช่น การเข้ารับการศึกษจากโรงเรียน และรับการอบรมกล่อมเกลาโดยอ้อม (indirect socialization) เช่น จากเพื่อน ญาติพี่น้อง สื่อมวลชน ฯลฯ เป็นต้น ย่อมปลูกฝังให้ชาวเขาเกิดทัศนคติที่ดีต่อสถาบันทางสังคมไทย แสดงว่า ชาวเขาที่ได้รับการศึกษามาแตกต่างกัน จะมีทัศนคติแตกต่างกันออกไป คนที่มีการศึกษาสูง ๆ

ย่อมมีทัศนคติแตกต่างไปจากคนที่มีการศึกษาคำ การที่คนมีทัศนคติของคนต่อสิ่งใดนั้น เป็นการแสดงออกให้รู้ล่วงหน้าว่าจะมีปฏิกริยานั้นเป็นไปในทางบวกหรือลบ ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ไม่ว่ามากหรือน้อยคือสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลนั้น (Barry 1967: 8) ทัศนคติทำให้บุคคลนั้นแสดงออกมาทางพฤติกรรมที่พึงพอใจ หรือชอบหรือรักใคร่อยากใกล้ชิดสิ่งนั้น ๆ หรือถ้าไม่พอใจก็ไม่อยากเข้าใกล้สิ่งนั้น ๆ ทัศนคติจึงมีความสำคัญในการมีปฏิกริยาตอบโต้ต่อสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว หากบุคคลจะแสดง ออกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในความสัมพันธ์ทางสังคม (นิพนธ์ คันธเสรี 2511 : 43)

เมื่อพบว่า ชาวเขากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อสถาบันทางสังคมไทยเป็นไปในทางที่ดี การที่มีทัศนคติแบบนี้ย่อมมีแนวโน้มแห่งการแสดงออกทางท่าทีหรือพฤติกรรมแบบนี้ด้วย (สงวน สุทธิเลิศอรุณ 2525 : 143) ซึ่งมีชาวเขาส่วนใหญ่เฉลี่ยร้อยละ 63.4 ที่แสดง ความนิยม เอียงทางพฤติกรรมต่อสถาบันทางสังคมไทยออกมาในด้านสนับสนุนต่อระบบสังคม คือยอมรับที่จะปฏิบัติตาม หรือเข้ามาร่วมด้วย ซึ่งจะเห็นว่า ในด้านการปรับตัวเข้ากับ วัฒนธรรมและสถาบันสังคมไทยมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น พบว่า ปัจจุบันชาวเขาร้อยละ 34.7 มีการใช้ชื่อหรือนามสกุลอย่างคนไทย มีการปรับตัวด้านภาษา สามารถใช้ภาษาไทยได้ในระดับพอใช้ขึ้นไปร้อยละ 56.4 มีการยอมรับวัฒนธรรมไทย โดยแสดงพฤติกรรมของการเข้าไปร่วมงานประเพณีไทยร้อยละ 58.9 มีความไว้วางใจต่อคนไทย โดยมีเพื่อนที่เป็นคนไทยร้อยละ 64.6 นอกจากการมีเพื่อนที่เป็นคนภายในเผ่าเดียวกันและมีการยอมรับที่จะให้คนไทยมาอยู่ร่วมด้วยในครอบครัว เช่น ยินยอมให้คนไทยแต่งงานกับคนในครอบครัวของตนเองได้ร้อยละ 78.9 และมีความพอใจที่จะเข้าอยู่ร่วมในชุมชนคนไทย ร้อยละ 30.6 ส่วนพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการปรับตัว หรือยอมรับสถาบันทางสังคมไทยเป็นอย่างดี ก็คือการแต่งกายแบบคนไทยซึ่งมีถึงร้อยละ 86.0 ที่แต่งกายคล้ายกับคนไทยพื้นราบทั่วไป (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 5.3 ประกอบ)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ชาวเขาจะแสดงทัศนคติที่ดีหรือพอใจต่อสถาบันทางสังคมไทยที่มีลักษณะเห็นได้ชัด อย่างเช่น วัตถุหรือสิ่งที่มีมองเห็นและจับต้องได้ง่ายและจะแสดงพฤติกรรมที่ยอมรับต่อสิ่งนั้นด้วย ส่วนสถาบันทางสังคมไทยที่มีลักษณะเป็นนามธรรม

เช่น วัฒนธรรมประเพณี ความคิด ความเชื่อ* นั้น ชาวเขามีสันคิตีที่ค้ำอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ และพฤติกรรมที่แสดงออกก็เป็นเช่นนั้นด้วย — คือแสดงพฤติกรรมในการเข้าร่วมกับสถาบันสังคมไทยในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะลักษณะของสถาบันทางสังคมไทยบางอย่างขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวเขานั้นเอง (เช่น การเข้าร่วมงานประเพณีไทย และการใช้ชื่อภาษาไทย) จึงมีการเข้าร่วมที่ไม่ค่อยสูงมากนัก

สรุปแล้ว ชาวเขากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีทัศนคติในทางที่ดีต่อสถาบันทางสังคมไทย โดยเฉพาะสถาบันที่มีลักษณะเป็นรูปธรรม จับต้องได้ หรือเห็นได้ง่าย มีความชอบหรือพอใจที่อยากจะอยู่ใกล้ชิดหรืออยู่ร่วมกับสังคมไทย อีกทั้งมีการปรับตัวเข้าหาสังคมไทยที่อยู่ภายนอกชุมชน วิถีชีวิตประจำวัน เช่น การแต่งกาย การใช้ภาษาไทย เป็นต้น ส่วนลักษณะพฤติกรรมของชาวเขาคือสถาบันทางสังคมไทย ส่วนใหญ่จะแสดงออกในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นไปในทางสนับสนุนหรือพอที่จะเข้ากันได้กับสังคมไทย เพราะการได้คุ้นเคยและการได้รับการผสมกลมกลืนที่ละน้อยแบบค่อยเป็นค่อยไปกับสังคมไทย ทำให้ชาวเขาต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมส่วนใหญ่ที่อยู่แวดล้อม ทั้งนี้เพื่อการดำรงชีพ การพัฒนาทางสังคมและการเมืองของชาวเขาเอง ประกอบกับการที่ได้อยู่ในสังคมไทยมานานหลายสิบปี ย่อมมองเห็นว่าสังคมไทยมีความทันสมัยในด้านเทคโนโลยีกว่าสังคมชาวเขามาก จึงเห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ดีมีความเจริญก้าวหน้า เป็นผลให้ชาวเขามีสันคิตีที่ดีต่อสังคมและสถาบันทางสังคมไทย ทำให้อยากหาตัวหรือพัฒนาของกลุ่มของพวกชาวเขาใหม่มีความเจริญก้าวหน้า เช่นเดียวกับสังคมไทยด้วย

* ข้อสังเกตในการสัมภาษณ์ชาวเขาขณะเก็บข้อมูลสนามผู้ศึกษา เห็นรูปพระพุทธรูปใส่กรอบแขวนข้างฝาบ้านหลายรูป ได้ถามถึงเหตุผลที่เอารูปพระพุทธรูปเข้ามาไว้ในบ้านว่าเป็นการผิดผีผิดประเพณีหรือไม่ "การนับถือผีกับนับถือพระก็มีลักษณะคล้ายกัน" (สัมภาษณ์ ชูกว้าง แซ่พ่าน ผู้ใหญ่บ้านห้วยเฟื่อง) เพราะชาวเขาคิดว่า พระพุทธรูปเจ้าก็คือผีใหญ่ประเภทหนึ่ง.

ตารางที่ 5.1 ทัศนคติของชาวเขากลุ่มห้วยฝางต่อสถาบันทางสังคม จำนวนตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

จำนวนตาม	ทัศนคติที่ดี	ทัศนคติที่ไม่ดี
เพศ		
ชาย	85.5	14.5
หญิง	77.5	22.5
อายุ		
มาก	72.4	27.6
น้อย	86.5	13.5
การศึกษา		
สูง	85.5	14.6
ต่ำ	78.2	20.8
อาชีพ		
ค้าขาย	100.0	-
รับจ้างทั่วไป	100.0	-
ข้าราชการ/พนักงานเอกชน	83.3	16.7
ห่านา-ทำไร่	81.5	18.5
นักเรียน/นักศึกษา	83.3	16.7
ลูกจ้างชั่วคราว	66.7	33.3
ศาสนา		
พุทธ	87.5	12.5
ลัทธินับถือผี	80.8	19.2
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
นาน	81.4	18.6
ไม่นาน	90.5	9.5
รวมเฉลี่ย	81.6	18.4

ตารางที่ 5.2 การวิเคราะห์ความแปรผันของชาวเขากลุ่มตัวอย่างที่มีคอคอดคอกคือสถาบันทาง
สังคมไทยจำนวนตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลา
ที่อาศัยในหมู่บ้าน

จำนวนตาม	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
เพศ					
ระหว่างกลุ่ม	2	.2386	.2386	1.5866	.5967
ภายในกลุ่ม	145	21.8023	.1504		
รวม	147	22.0409			
อายุ					
ระหว่างกลุ่ม	4	.5813	.1438	1.2911	.2798
ภายในกลุ่ม	143	21.4596	.1501		
รวม	147	22.0409			
การศึกษา					
ระหว่างกลุ่ม	6	2.0704	.4159	2.9376	.0149
ภายในกลุ่ม	141	19.9614	.1416		
รวม	147	22.0409			
อาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	6	.3069	.0614	.3983	.8494
ภายในกลุ่ม	141	21.7339	.1541		
รวม	147	22.0409			

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

จำนวนความ	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
ค่าสนา					
ระหว่างกลุ่ม	4	.1575	.0787	.5181	.5967
ภายในกลุ่ม	143	21.8833	.1520		
รวม	147	22.0409			
ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในหมู่บ้าน					
ระหว่างกลุ่ม	4	.0689	.0230	.1495	.0625
ภายในกลุ่ม	143	21.9719	.1536		
รวม	147	22.0409			

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.3 ลักษณะพฤติกรรมต่อสถาบันทางสังคม

ลักษณะพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การใช้ชื่อภาษาไทย	51	34.7
การเข้าร่วมงานประเพณีไทย	86	58.9
การมีเพื่อนคนไทย	95	64.6
ยินยอมให้ลูกหลานแต่งงานกับคนไทย	116	78.9
ชอบแต่งกายแบบคนไทย	127	86.0
ความสามารถใช้ภาษาไทยไว้	83	56.4
อยากอยู่บนพื้นที่ราบที่มีคนไทยอยู่เป็นส่วนมาก	45	30.6
รวมเฉลี่ย	94	63.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนคติต่อคนไทย

ในสังคมทั่ว ๆ ไป จะประกอบด้วยสถาบันทางสังคม กระบวนการทางสังคม ฯลฯ และสมาชิกของสังคม ซึ่งการดำรงอยู่ของสถาบัน และการดำเนินการอย่างต่อเนื่องของ กระบวนการย่อมอาศัยสมาชิกของสังคมนั้นช่วยดำรงไว้ ความมั่นคงทางการเมืองของรัฐ ความมีสันติภาพภายในสังคมการเมืองนั้น ๆ ย่อมอาศัยความสามัคคีรักใคร่ของสมาชิกภายในสังคมการเมืองด้วยเช่นกัน และในการที่ได้อาศัยอยู่ในสังคมไทย ชาวเขาต้องประสพกับลักษณะของสังคมไทยด้านต่าง ๆ รวมทั้งคนไทย การที่เคยได้พบ ได้เห็น ได้เข้าร่วม สังคมกับคนไทยมาก่อน ทำให้ชาวเขาเกิดความรู้สึก และทัศนคติต่อสิ่งเหล่านั้นออกมาในเชิงบวกหรือเชิงลบแตกต่างกันไป ในตอนที่ผ่านมามีได้กล่าวถึงลักษณะทัศนคติและพฤติกรรมของชาวเขาที่มีต่อสถาบันทางสังคมไทยว่ามีลักษณะอย่างไร ซึ่งในการได้รับประสบการณ์กับสถาบันทางสังคมย่อมจะได้รับประสบการณ์กับสมาชิกของสังคมด้วยในขณะเดียวกัน และพบว่า ลักษณะทัศนคติของชาวเขาที่มีต่อคนไทยนั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52.4) เมื่อแยกพิจารณาตามปัจจัยสถานภาพทางสังคม พบว่า เพศหญิงส่วนมาก (ร้อยละ 57.7) มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนไทยมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 50.0) เพราะพวกผู้หญิงมักมีความอายและหวงเกรงคนไทยที่เป็นพวกผู้ชายมาก ชาวเขาที่มีอายุมากมีทัศนคติที่ไม่ดี (ร้อยละ 58.4) ต่อคนไทยมากกว่าชาวเขาที่มีอายุน้อย (ร้อยละ 56.5) ชาวเขาที่ชรามักจะมีอคติไม่ค่อยคบกับคนต่างเผ่ามากอย่างพวกหนุ่ม ๆ ชาวเขาที่มีการศึกษาสูงและค่ามีทัศนคติต่อคนไทยที่ไม่ดีพอ ๆ กัน (ร้อยละ 50.0) ชาวเขาที่มีอาชีพค้าขายและอาชีพถูกจ้างชั่วคราว มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนไทยมากพอ ๆ กัน โดยมองว่าพวกคนไทยเป็นคนเอา รัดเอาเปรียบ ชี้นโยย คดโกง (ร้อยละ 66.7) อาชีพอื่น ๆ ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนไทย เรียงจากมากไปน้อยดังนี้ อาชีพห่านา-หาไร่ (ร้อยละ 52.4) ช่างราชการและพนักงานเอกชน (ร้อยละ 50.0) นักเรียนนักศึกษา (ร้อยละ 50.0) รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 20.6)

ส่วนทางด้านศาสนากับการมีทัศนคติต่อคนไทยนั้น พบว่า คนที่นับถือผี มีทัศนคติไม่ดีต่อคนไทย (ร้อยละ 60.9) มากกว่าคนที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 53.3) เพราะ คนที่นับถือผีจะยึดมั่นในประเพณี และจะปรับตัวเข้ากับคนไทยได้น้อยกว่าคนที่นับถือพุทธ คนที่

อยู่อาศัยในหมู่บ้านมานาน มีทัศนคติที่ดีต่อคนไทย (ร้อยละ 50.4) มากกว่าคนที่อยู่ในหมู่บ้านไม่นาน (ร้อยละ 25.6) พวกที่อยู่ในหมู่บ้านมานานย่อมได้รับประสบการณ์กับคนไทยทั้งด้านดีและไม่ดีสั่งสมกันมา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นไปในด้านที่ดีมากกว่า เช่น การที่พวกชาวเขาผู้ใหญ่ักจะมีเพื่อนเป็นคนไทยมาก เพราะมีการไปมาหาสู่กันมานาน เช่น กำนันโพนสาละศรีสมภักดิ์ ที่อยู่ในหมู่บ้านไม่นานและพวกญาติ ๆ ของแกก็มีเพื่อนที่เป็นคนไทยก็มากหลายคนเช่นกัน (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.4 ประกอบ)

ในการทดสอบหาความแปรปรวน (analysis of variance) ของปัจจัยทางเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านต่อความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อคนไทย เพื่อทดสอบสมมติฐานที่วางไว้ว่า "ปัจจัยสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกันย่อมมีผลทำให้มีทัศนคติต่อบุคคลไทยแตกต่างกัน" จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าปัจจัยเหล่านี้ไม่มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติต่อคนไทยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญภายในกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม หมายความว่า การที่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านแตกต่างกัน แต่การมีทัศนคติของชาวเขาต่อคนไทยเป็นไปในลักษณะที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 52.4) (คือทัศนคติที่ไม่ค่อยดี) ค่า F ในตารางที่ 5.5 (โปรดดูตารางที่ 5.5 ประกอบ) แสดงให้เห็นถึงคะแนนทัศนคติของชาวเขาต่อคนไทยเมื่อจำแนกตามสถานภาพทางสังคมแล้วตัวแปรแต่ละตัว ไม่มีความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพราะค่า P ของ F ทุกตัวมีค่ามากกว่า 0.05 นั้นแสดงว่า ชาวเขาในทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกระดับการศึกษา ทุกศาสนา และทุกระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ต่างก็มีทัศนคติต่อคนไทยคล้าย ๆ กัน คือ มีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อคนไทยเหมือนกัน เป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่วางไว้

ลักษณะพฤติกรรมต่อคนไทย

เมื่อทราบลักษณะทัศนคติของชาวเขาที่มีต่อคนไทย ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 52.4) มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อคนไทย เมื่อเกิดลักษณะทัศนคติแบบนี้ขึ้นแล้วจะมีผลต่อความโน้มเอียงที่จะแสดงพฤติกรรมออกมา ในลักษณะที่ให้ความร่วมมือกับคนไทยในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ (ร้อยละ 51.7) (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.6 ประกอบ)

คนไทยในที่มีผู้ศึกษาได้กำหนดไว้คือ เจ้าหน้าที่ ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้านคนไทย ผู้แทนราษฎร พบว่าลักษณะของพฤติกรรมของชาวเขาต่อคนไทยนั้นมีลักษณะดังต่อไปนี้ (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.6 ประกอบ) พวกคนไทยที่ชาวเขามีความเคารพ และจะไปขอความช่วยเหลือจากคนไทยนั้น พบว่า ครูเป็นคนไทยที่ชาวเขามีพฤติกรรมในทางสนับสนุนมากที่สุด (ร้อยละ 97.3) รองลงไป คือ เจ้าหน้าที่ (ร้อยละ 78.2) ผู้แทนราษฎร (ร้อยละ 16.9) และกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคนไทย (ร้อยละ 14.3)

การที่ชาวเขาให้ความเคารพนับถือครูมากกว่าคนไทยอื่น ๆ เพราะครูเป็นผู้ที่ให้ความรู้แก่บุตรหลานและคนในหมู่บ้าน ถือว่าเป็นผู้มีพระคุณต่อชาวเขา ที่ช่วยพัฒนาการศึกษาให้ชาวเขามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเจริญด้านต่าง ๆ ชาวเขาส่วนใหญ่จะมองครูเป็นคนดี ไม่โกหกหลอกลวง ไม่เอาสิ่งที่ไม่ดีมาสั่งสอนพวกตนและบุตรหลาน และในยามที่มีความเดือดร้อนก็จะไปขอความช่วยเหลือจากครู เช่น ขอยา ขอให้ไปติดต่อกับทางราชการให้ เช่น ทางอำเภอ ทางโรงพยาบาล ฯลฯ เป็นต้น อีกทั้งครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับชาวเขามากที่สุด เพราะสอนอยู่ที่โรงเรียนในหมู่บ้านและพักอาศัยอยู่ที่นั่นด้วยยอมสะดวกในการไปติดต่อกขอความช่วยเหลือ ส่วนเจ้าหน้าที่ไทยนั้นชาวเขามีความเกรงกลัวในอำนาจหน้าที่มากกว่าอย่างอื่น เพราะมีคุณสมบัติต่อพวกชาวเขา(เช่น ปลัดอำเภอ ตำรวจ ทหาร) จึงให้ความนับถือยำเกรง แต่ก็น้อยกว่าการนับถือที่มีต่อครู จะเห็นได้จากตัวอย่างเจ้าหน้าที่ ค.ช.ค. ในหมู่บ้านห้วยกอกมักจะไปข่มขู่เพื่อขอส่วนแบ่งพวกเนื้อสัตว์ป่า เช่น กวาง เก้ง ที่ชาวเขาล่ามาได้อยู่เสมอ ๆ และบางที่เมื่อมีความเดือดร้อนที่จำเป็นจริง ๆ ก็จะไปขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ ส่วนผู้แทนราษฎรและกำนันผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคนไทยนั้น ชาวเขาให้ความเคารพนับถือและจะไปขอความช่วยเหลือน้อยมาก เพราะชาวเขามองว่าผู้แทนราษฎรเป็นคนเห็นแก่ตัว เมื่อได้เป็นผู้แทนราษฎรแล้วมักจะไม่มาเยี่ยมเยียนเลย มีผู้แทนราษฎรที่เป็นผู้หนึ่งเคยให้สัญญาว่าจะให้เครื่องขยายเสียงและลำโพงแก่หมู่บ้านใหม่ปางค่า ถ้าหากคะแนนของคณะในหน่วยเลือกตั้งตำบลนี้ แต่ว่าคะแนนได้น้อยก็เลยไม่ให้สิ่งของตามที่ให้สัญญาไว้ ส่วนผู้ใหญ่บ้าน กำนันที่เป็นคนไทยก็มักจะให้ความช่วยเหลือพวกลูกบ้านที่เป็นคนไทยด้วยกันมากกว่าจะช่วยเหลือพวกชาวเขา

จากลักษณะพฤติกรรมของชาวเขาค้างกล่าวนมาข้างต้น สรุปได้ว่าชาวเขามีสันคติดั้งเดิมและมีพฤติกรรมทางสนับสนุนต่อครูมากที่สุด จะเห็นว่าถึงแม้ครูจะไม่ใช้บุคลากรทางการเมือง แต่ครูเป็นผู้ให้การอบรมกลุ่มเถลไถลทางสังคมและทางการเมืองได้ดีกว่าตัวบุคลากรทางการเมือง เช่น ตัว สส. สจ. หรือกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคนไทย รองลงไป คือ เจ้าหน้าที่ ผู้แทนราษฎร และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่เป็นคนไทย ค่า F ในตารางที่ 5.5 เพื่อทดสอบสมมติฐานที่ว่า "ชาวเขามีสถานะทางสังคมต่างกัน จะมีทัศนคติและพฤติกรรมต่อคนไทยต่างกัน" พบว่า ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ค่า $P > 0.05$) ค่าความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อคนไทยของกลุ่ม สถานะทางสังคมของชาวเขาค้างต่าง ๆ เท่ากัน หรืออาจกล่าวได้ว่าสถานะทางสังคม (อายุ เพศ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน) ไม่มีผลทำให้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติและพฤติกรรมต่อคนไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานดังกล่าวมาข้างต้น หมายความว่า ชาวเขามีสถานะทางสังคมต่างกันแต่มีทัศนคติและพฤติกรรมต่อคนไทยไม่แตกต่างกัน ดังนั้น คะแนนที่แตกต่างกันข้างต้นนั้นจึงเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.4 ทัศนคติของชาวเขากลุ่มตัวอย่างต่อคนไทย จำนวนภาคเกษตร อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

จำนวนภาคเกษตร	ทัศนคติที่ดี	ทัศนคติที่ไม่ดี
เพศ		
ชาย	50.0	50.0
หญิง	42.3	57.7
อายุ		
มาก	41.6	58.4
น้อย	43.5	56.5
การศึกษา		
สูง	50.0	50.0
ต่ำ	50.0	50.0
อาชีพ		
ค้าขาย	33.3	66.7
รับจ้างทั่วไป	79.4	20.6
ข้าราชการ/พนักงานเอกชน	50.0	50.0
ห่านา-ทำไร่	47.6	52.4
นักเรียน/นักศึกษา	50.0	50.0
ลูกจ้างชั่วคราว	33.3	66.7
ศาสนา		
พุทธ	46.7	53.3
ลัทธินับถือผี	39.1	60.9

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

จำนวนคน	ทัศนคติที่ดี	ทัศนคติที่ไม่ดี
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
นาน	50.4	49.6
ไม่นาน	25.6	74.4
รวมเฉลี่ย	46.3	52.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.5 การวิเคราะห์ความแปรผันของชาวเขากลุ่มตัวอย่างค้ำที่สนคหิต์คนไทย

จำนวนความแปรผัน อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาอาศัยในหมู่บ้าน

จำนวนความแปรผัน	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
เพศ					
ระหว่างกลุ่ม	2	.0960	.0960	.3458	.5574
ภายในกลุ่ม	145	40.2713	.2777		
รวม	147	40.3673			
อายุ					
ระหว่างกลุ่ม	4	.9799	.3260	1.1859	.3174
ภายในกลุ่ม	143	39.3874	.2754		
รวม	147	40.3673			
การศึกษา					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.2544	.2509	.9014	.4801
ภายในกลุ่ม	141	39.1130	.2774		
รวม	147	40.3673			
อาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	6	.5690	.1138	.4031	.8460
ภายในกลุ่ม	141	39.7984	.2823		
รวม	147	40.3673			
ศาสนา					
ระหว่างกลุ่ม	4	.0423	.0212	.0756	.9272
ภายในกลุ่ม	143	40.3250	.2800		
รวม	147	40.3673			

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

จำนวนคำถาม	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
ระยะเวลาที่อาศัย					
อยู่ในหมู่บ้าน					
ระหว่างกลุ่ม	4	.6156	.6156	2.2456	.5545
ภายในกลุ่ม	143	39.7517	.2741		
รวม	147	40.3673			

ตารางที่ 5.6 ลักษณะพฤติกรรมของชาวเขาค้อคนไทย

ลักษณะพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
การเคารพนับถือและขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่	115	78.2
การเคารพนับถือและขอความช่วยเหลือจากครู	143	97.3
การเคารพนับถือและขอความช่วยเหลือจากกำนันผู้ใหญ่บ้านคนไทย	21	14.3
การเคารพนับถือและขอความช่วยเหลือจากผู้นำทหาร	24	16.9
รวมเฉลี่ย	76	51.7

ทัศนคติต่อการรวมการเมืองไทย

ในโครงสร้างทางการเมืองไทย ซึ่งเป็นโครงสร้างใหญ่ของระบบการเมืองไทย ยังมีโครงสร้างของชุมชนการเมืองย่อย ๆ อีก เช่น พวกชาวเขา ชาวจีน ฯลฯ อยู่ในระบบการเมืองนี้ด้วย ดังนั้น ชุมชนการเมืองย่อยเหล่านี้ต้องปฏิบัติหน้าที่ (function) ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองไทยหรือมีพฤติกรรมที่สนับสนุนต่อระบบการเมืองไทย ด้วยเช่นกันการแสดงบทบาทหน้าที่ของชาวเขาต่อระบบการเมืองไทย แสดงออกมาในรูปของกระบวนการเมือง ซึ่งอัลมอนต์ (Almond 1966 : 150-153) ได้เรียกว่าเป็นหน้าที่ในการนำเข้าสู่ระบบการเมือง (input functions) ได้แก่

1. กระบวนการหล่อหลอมทางการเมือง (socialization) ก็คือ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งแก่ระบบการเมืองนั้น ๆ เอง สมาชิกของระบบจะถูกหล่อหลอมนับตั้งแต่วัยเด็กจนเป็นผู้ใหญ่ ให้อยู่ในลักษณะแบบแผนของสังคมการเมือง เป็นต้นว่า ทัศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม ความรู้สึก และเลยไปถึงบทบาททางการเมือง ตัวอย่างที่ทำหน้าที่หล่อหลอมทางการเมืองได้แก่ สถาบันครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ชุมชน สื่อมวลชน หน่วยงานราชการ ฯลฯ
2. การแสดงออกซึ่งผลประโยชน์ (interest articulation) ของกลุ่มคนต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมือง เช่น การเดินขบวน การประท้วง ฯลฯ
3. การรวบรวมผลประโยชน์ (interest aggregation) ของกลุ่มต่าง ๆ ให้เป็นกลุ่มก้อนในรูปของสื่อมวลชน กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง ฯลฯ เพื่อสะดวกแก่การเลือกตัดสินใจสนองตอบของผู้มีอำนาจ
4. การติดต่อสื่อสารทางการเมือง (political communication) เป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของระบบการเมือง โดยพฤติกรรมของมนุษย์แล้วไม่สามารถจะหลีกเลี่ยงสิ่งนี้ได้เลย การติดต่อสื่อสารคมนาคมจึงเป็นสิ่งเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของระบบเข้าด้วยกัน

จากลักษณะการแสดงหน้าที่ดังกล่าวนี้ แสดงถึงการมีพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วมทางการเมือง ในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น การเปิดรับข่าวสาร การเข้าร่วมการพัฒนาในชุมชน ความสนใจทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง ฯลฯ เป็นต้น

(ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อยู่ในหมู่บ้าน) มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน นั่นก็คือ ทัศนคติต่อกระบวนการเมืองไทย ไม่ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคม หมายความว่า แม้ชาวเขาจะมีสถานภาพทางสังคมต่างกัน แต่ก็มีทัศนคติต่อกระบวนการเมืองไทยเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมติฐานข้างต้น (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.8 ประกอบ)

ลักษณะของพฤติกรรมทางกระบวนการเมือง ที่ตามมาเมื่อเกิดทัศนคติต่อกระบวนการเมืองไทยขึ้นแล้ว พบว่าส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยระดับปานกลางค่อนข้างสูง (ร้อยละ 53.7) ที่ชาวเขากลุ่มตัวอย่างแสดงพฤติกรรมสนับสนุนมาก (บ่อยครั้ง) เช่น การเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองบ่อย (ร้อยละ 72.8) การพูดคุยกันกับเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการเมืองไทยบ่อย (ร้อยละ 33.3) การไปฟังผู้สมัครผู้แทนราษฎรปราศรัยหาเสียง (ร้อยละ 50.1) การเข้าร่วมประชุมในหมู่บ้าน (ร้อยละ 51.7) และการเข้าร่วมช่วยเหลือกันพัฒนาหมู่บ้าน (ร้อยละ 60.5) (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.9 ประกอบ) จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมกับการเมืองไทย ส่วนมากจะเป็นไปในลักษณะของผู้รับข่าวสารทางการเมือง และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชุมชน (หมู่บ้าน) ส่วนการพูดคุยแลกเปลี่ยนปัญหาทางการเมืองไทยมีอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะปัญหาทางการเมืองไทยยังอยู่ห่างไกลจากวิถีชีวิตของชาวเขามากในขณะที่ชาวเขาอยู่ในถิ่นกันดารและสนใจแค่เรื่องการทำมาหากินมากกว่าเรื่องอื่น ๆ

โดยสรุป จากทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงมาข้างต้น ทำให้เห็นว่าชาวเขามีพฤติกรรมที่จะแสดงหน้าที่ในการนำเข้าสู่ระบบการเมืองไทยมากขึ้น ในรูปแบบของกระบวนการทางการเมืองแบบต่าง ๆ เป็นการรับตัวทางการเมืองในเชิงสนับสนุนต่อระบบการเมืองไทยมีพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ส่วนการแสดงพฤติกรรมที่ออกมานั้น มักจะเป็นลักษณะของการติดต่อสื่อสารทางการเมืองในรูปของการรับฟังข่าวสารทางการเมืองเสียเป็นส่วนใหญ่ และมีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือต่อกระบวนการเมืองต่าง ๆ ในอันที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์แก่พวกชาวเขา เช่น ร่วมกันสร้างฝักรักษาฝายในหมู่บ้าน มากกว่าการให้ความร่วมมือต่อกระบวนการเมืองที่ไม่ค่อยมีผลประโยชน์แก่พวกตนอย่างเด่นชัด เช่น การไปเลือกตั้ง เป็นต้น

ตารางที่ 5.7 ทัศนคติของชาวเขากลุ่มหัวอ่างตัวอย่างต่อกระบวนการเมืองไทย จำนวนตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

จำนวนตาม	ทัศนคติที่ดี	ทัศนคติที่ไม่ดี
เพศ		
ชาย	93.4	6.6
หญิง	88.7	11.3
อายุ		
มาก	93.4	6.6
น้อย	88.4	11.6
การศึกษา		
สูง	93.7	6.3
ต่ำ	88.7	11.3
อาชีพ		
ค้าขาย	100.0	-
รับจ้างทั่วไป	50.0	50.0
ข้าราชการ/พนักงานเอกชน	100.0	-
ห่านา-ทำไร่	91.1	8.9
นักเรียน/นักศึกษา	100.0	-
ลูกจ้างชั่วคราว	83.3	16.7
ศาสนา		
พุทธ	77.1	22.9
ลัทธิอื่น/ไม่มี	92.5	7.5
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
นาน	92.2	7.8
ไม่นาน	97.3	2.7
รวมเฉลี่ย	91.2	8.8

ตารางที่ 5.8 การวิเคราะห์ความแปรผันของชาวเขากลุ่มตัวอย่างต่อทัศนคติต่อกระบวนการเมือง
จำนวนภาคพื้น อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาอาศัยในบ้าน

จำนวนภาคพื้น	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
เพศ					
ระหว่างกลุ่ม	2	.0807	.0807	.9942	.3204
ภายในกลุ่ม	145	11.7696	.0812		
รวม	147	11.8503			
อายุ					
ระหว่างกลุ่ม	4	.2182	.0727	.8941	.4459
ภายในกลุ่ม	143	11.6321	.0813		
รวม	147	11.8503			
การศึกษา					
ระหว่างกลุ่ม	6	.2626	.0525	.6389	.6703
ภายในกลุ่ม	141	11.5878	.0822		
รวม	147	11.8508			
อาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	6	.4928	.0986	1.2236	.3012
ภายในกลุ่ม	141	11.3575	.0805		
รวม	147	11.8503			

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.8 (ต่อ)

จำนวนตาม	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
ศาสนา					
ระหว่างกลุ่ม	4	.2337	.1168	1.4483	.2384
ภายในกลุ่ม	143	11.6167	.0807		
รวม	147	11.8503			
ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในหมู่บ้าน					
ระหว่างกลุ่ม	4	.0292	.0097	.1179	.0643
ภายในกลุ่ม	143	11.8211	.0827		
รวม	147	11.8211			

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.9 พฤติกรรมทางกระบวนการเมืองของชาวเขา

ลักษณะพฤติกรรม	บ่อยครั้ง	นานครั้ง
การเปิดรับข่าวสารทางวิทยุ	72.8	27.2
การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน เกี่ยวกับการเมืองไทย	33.3	66.7
การฟังผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรปราศรัยหาเสียง	50.1	49.9
การเข้าร่วมประชุมในหมู่บ้าน	51.7	48.3
การเข้าร่วมช่วยเหลือกันพัฒนาหมู่บ้าน	60.5	39.5
รวมเฉลี่ย (ร้อยละ)	53.7	46.3

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทัศนคติต่อสถาบันทางการเมืองไทย

ภายในโครงสร้างของระบบการเมือง จะมีองค์ประกอบอยู่มากมาย เช่นสถาบันทางการเมืองและสังคม สมาชิก กระบวนการทางการเมือง หรือวิทยากร ฯลฯ เป็นต้น โครงสร้างของระบบการเมืองของไทยก็มีองค์ประกอบเช่นดังที่กล่าวมาและมีสถาบันใหญ่ ๆ ในทางการเมือง ที่ประชาชนให้ความสนใจ ให้ความเคารพ หรือรู้จักเป็นอย่างดี เช่น สถาบัน พระมหากษัตริย์ รัฐบาล หน่วยงานทางราชการ ระบบการเมืองการปกครองของไทยตามระบอบประชาธิปไตย ฯลฯ เป็นต้น

ในฐานะที่ชาวเขาได้อยู่ในระบบการเมืองไทยมานานพอสมควร ประกอบกับได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานของรัฐบาลมากมาย ปัจจุบันนี้ย่อมจะรู้จักหรือได้พบ ได้เห็น เกี่ยวกับสถาบันทางการเมืองมาบ้างไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ หน่วยงานทางราชการ เป็นต้น เพื่อที่จะได้ทราบถึงลักษณะของทัศนคติและพฤติกรรมที่มีต่อสถาบันทางการเมืองเหล่านี้ว่าเป็นเช่นไร ซึ่งได้พบว่าชาวเขากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 67.4) มีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีคือสถาบันทางการเมืองไทยโดยเฉพาะเรื่องรัฐบาล หน่วยงานของทางราชการ และเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทย ส่วนที่มีทัศนคติที่ดีนั้นมีเพียงส่วนน้อยไม่ถึงครึ่ง (ร้อยละ 32.6)

เมื่อพิจารณาด้านความแตกต่างของสถานภาพทางสังคม พบว่า เพศหญิง (ร้อยละ 70.4) มีทัศนคติที่ไม่ดีคือสถาบันทางการเมืองไทยมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 65.5) ชาวเขาที่มีอายุมากมีทัศนคติที่ไม่ดีคือสถาบันทางการเมืองไทย (ร้อยละ 70.3) มากกว่าชาวเขาที่มีอายุน้อย ชาวเขาที่มีการศึกษาค่ำมีทัศนคติที่ไม่ดี (ร้อยละ 88.5) ต่อสถาบันทางการเมืองไทยมากกว่าชาวเขาที่มีการศึกษาสูง (ร้อยละ 63.9) อาชีพค้าขายมีทัศนคติที่ไม่ดีคือสถาบันทางการเมืองไทยมากที่สุด (ร้อยละ 85.2) ร่องลงไปใต้แก่งลำน้ำ ข้าราชการและพนักงานเอกชน (ร้อยละ 73.3) ห่านาทำไร่ (ร้อยละ 66.9) ลูกจ้างชั่วคราว (ร้อยละ 66.7) รับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 50.0) ชาวเขาที่นับถือผี มีทัศนคติที่ไม่ดี (ร้อยละ 66.7) มากกว่าชาวเขาที่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 55.4) และชาวเขาที่อยู่ในหมู่บ้านมานาน (คนเต่า คนแก่) มีทัศนคติที่ไม่ดี (ร้อยละ 65.5) ต่อสถาบันทางการเมือง

ไทยมากกว่าชาวเขาที่อยู่มาไม่นาน (คนหนุ่มสาว) (ร้อยละ 38.1) (โปรดดูข้อมูลในตารางที่ 5.10 ประกอบ)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นเพราะลักษณะทางสังคมของชาวเขาซึ่งเป็นสังคมที่เปิดไม่กว้างนัก ส่วนมากยังยึดมั่นอยู่ในประเพณีดั้งเดิมของเผ่าอยู่ โดยเฉพาะพวกผู้หญิง หรือคนที่มีอายุมากทั้งชายและหญิงที่ยังเชื่อเรื่องผีอยู่ มักจะมองสถาบันทางการเมืองไปในทางที่ไม่ค่อยดีนัก ชาวเขาโดยเฉพาะที่มีอายุน้อย มักจะมองว่าสถาบันทางการเมืองไทยมักจะใช้กำลังข่มขู่ไม่ให้พวกชาวเขามุขรุกรบ่าสงวนเพื่อทำไร่ บางทีก็ไล่ที่อยู่ของชาวเขาที่อยู่ในป่าสงวน เมื่อพูดถึง "รัฐบาล" หรือ "หลวง" พวกชาวเขามักมองผ่านทางเจ้าหน้าที่บ้านเมืองว่าเป็นตัวแทนรัฐบาล ซึ่งคนเหล่านี้คุ้นเคยกับประเพณีเก่า ๆ ของเผ่าตนจนเคยชินมีความคิดความเชื่อที่ยากจะเปลี่ยนได้ง่าย (attitude change) มีความคุ้นเคยกับลักษณะสังคมแบบเก่าหรือแบบกึ่งตัวโดดเดี่ยวในป่าเขา เมื่อมีสถาบันทางการเมืองไทยเข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนที่เคยดำเนินอย่างอิสระมาก่อน โดยถูกจำกัดความเป็นอิสระด้านต่าง ๆ ลง เช่น ห้ามตัดไม้เพื่อทำไร่เลื่อนลอย จึงมีความรู้สึกที่ไม่ค่อยชอบซึ่งผิดกับพวกคนหนุ่ม ๆ รุ่นใหม่ ที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลามาจากระบบการเมืองไทยมาดีพอสมควร จึงมีความเชื่อมาทางสังคมไทยมากขึ้น (เช่นหันมานับถือศาสนาพุทธ) มีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองและสถาบันทางการเมืองไทย

เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของความสัมพันธ์ความแปรปรวนของสถานภาพทางสังคม (เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา ระยะเวลาที่อยู่ในหมู่บ้าน) กับทัศนคติต่อสถาบันทางการเมืองไทย เพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ว่า "ชาวเขาที่มีสถานภาพทางสังคมต่างกันจะมีทัศนคติต่อสถาบันทางการเมืองต่างกัน" ซึ่งพบว่า ค่า F ในตารางที่ 5.11 ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (ค่า $P > 0.05$) แสดงว่าค่าความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อสถาบันทางการเมืองไทยของกลุ่มชาวเขากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านแตกต่างกัน ไม่ทำให้มีทัศนคติต่อสถาบันทางการเมืองไทยแตกต่างกัน ซึ่งเป็นการปฏิเสธสมมุติฐาน นั่นก็คือ ทัศนคติของชาว เขากลุ่มตัวอย่างต่อสถาบันทางการเมืองไทย ไม่ขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคม (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.11 ประกอบ) ดังนั้นคะแนนที่แตกต่างกันจึงเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในด้านลักษณะของพฤติกรรมทางการเมืองที่มีต่อสถาบันทางการเมืองไทย ความทัศนคติที่เกิดขึ้นนั้น พบว่า ส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยชาวเขามิ่พฤติกรรมในเชิงสนับสนุนต่อสถาบันทางการเมืองไทย (ร้อยละ 59.6) นั่นคือ มีการอยากเข้าไปร่วม หรือ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือด้านต่าง ๆ มากขึ้น ดังจะเห็นว่าชาวเขามิ่พฤติกรรมที่จะอยากเข้าเฝ้ารับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์มากที่สุด เพราะพระมหากษัตริย์มีสิ่งของมาแจก หรือให้ความช่วยเหลือทุกครั้งเมื่อเสด็จมาเยี่ยมเยียนพวกเขา ซึ่งชาวเขามิ่บางคนที่เคยเข้าเฝ้ารับเสด็จมาก่อนก็มีความภูมิใจเป็นอย่างมาก ถือว่าได้เคยเข้าเฝ้าเจ้านายของคนไทย ดีกว่าพวกคนไทยบางคนที่ไม่เคยเข้าเฝ้าด้วยซ้ำ (ร้อยละ 98.2) และแสดงพฤติกรรมในการเคารพ เมื่อได้ยินเพลงสรรเสริญพระบารมีและเพลงชาติในงานพิธีต่าง ๆ (ร้อยละ 93.9) ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่ทางราชการ (ร้อยละ 56.7) แสดงความสนใจต่อเรื่องการเมืองการปกครอง (ร้อยละ 51.7) เช่น พวกผู้ชายหนุ่ม ๆ มักมีความรู้เรื่องที่เกิดกบฏ 9 กันยายน 2529 ดีพอสมควรมีความรู้ลึกกว่าตนเองมีอิทธิพลต่อรัฐบาล (ร้อยละ 32.7) คือสามารถเรียกร้องให้ทางการไทยทำตามความต้องการของคนได้ เช่น หากทำกินให้ใหม่ โดยผู้ว่าจะเข้าร่วมกับพวกคอมมิวนิสต์หากไม่มีที่ทำการหรือจะปลูกผืนบ้าง เป็นต้น (โปรดดูข้อมูลตารางที่ 5.2 ประกอบ)

จากลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวมาข้างต้นนี้ แสดงถึงแนวโน้มที่จะมี เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง หรือให้การสนับสนุนต่อสถาบันทางการเมืองไทยในทางที่ดีขึ้น เช่น เริ่มให้ความสนใจทางเรื่องการเมืองการปกครองไทยมากขึ้น โดยมีจำนวนพอประมาณ (ร้อยละ 51.7) ซึ่งเป็นนิมิตหมายที่ดีในทางการเมืองไทยที่ชนกลุ่มน้อยอย่างชาวเขาเริ่มสนใจที่จะเข้าร่วมในระบบการเมืองการปกครองไทย เช่นเดียวกับคนไทยทั่วไป โดยที่รัฐบาลมีนโยบายที่สนับสนุนด้วยเช่นกัน

ส่วนความรู้ลึกกว่ามีอิทธิพลต่อรัฐบาลนั้น แม้จะมีจำนวนระดับต่ำ (ร้อยละ 32.7) แต่หากมองกลับกันว่า เมื่อก่อนนั้นชาวเขาอยู่ในลักษณะสังคมจำกัดวงแฉบเฉพาเผ่าตนเอง คงไม่ค่อยมีความรู้ลึกกว่าตนเองมีอิทธิพลอะไรเลยต่อรัฐบาลไทย เมื่อชาวเขาได้รับการพัฒนามากขึ้นก็เริ่มจะเกิดความรู้ลึกกว่ามีอิทธิพลต่อรัฐบาลไทย โดยมีแนวโน้มที่จะมีมากขึ้นในอนาคตต่อไป

สรุปแล้ว ชาวเขากลุ่มหัวอย่างมีทัศนคติที่ไม่ค่อยดีต่อสถาบันทางการเมืองไทย โดยเฉพาะสถาบันด้านการเมืองการปกครอง และปัจจัยทางสถานภาพทางสังคมไม่มีผลทำให้เกิดทัศนคติต่อสถาบันทางการเมืองไทยที่แตกต่างกัน นั่นคือ ส่วนใหญ่จะมีทัศนคติไปในลักษณะคล้าย ๆ กัน โดยที่ชาวเขากลุ่มหัวอย่างมีพฤติกรรมในเชิงสนับสนุนต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มากที่สุด รองลงไปคือหน่วยงานทางราชการและความสนใจต่อเรื่องการเมืองการปกครอง ส่วนพฤติกรรมที่สนับสนุนต่อรัฐบาลไทยนั้นมีน้อยมาก

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่โดยเฉลี่ยแล้วชาวเขามีทัศนคติต่อระบบการเมืองไทย ทั้งทางที่ดีและไม่ค่อยดี โดยจะเห็นจากทัศนคติต่อคนไทยและสถาบันทางการเมืองไทย (ดูตารางที่ 5.4, 5.10 ประกอบ) เป็นไปในทางที่ไม่ค่อยดีมีอยู่ในระดับสูงพอสมควร และมีทัศนคติต่อสถาบันสังคมไทยและกระบวนการเมืองไทย (การมีส่วนร่วมทางการเมือง) เป็นไปในทางที่ดีมีอยู่ในระดับปานกลาง (ดูตารางที่ 5.1, 5.7 ประกอบ)

สรุปแล้ว โดยเฉลี่ยส่วนใหญ่ ชาวเขามีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองไทยอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง (62.4) ซึ่งยืนยันต่อสมมุติฐานที่ 1 "ชาวเขามีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองไทย" เป็นทัศนคติในด้านดีที่มีระดับไม่สูงนัก ส่วนลักษณะแห่งพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองนั้น พบว่า โดยส่วนมากชาวเขามีพฤติกรรมทางการเมืองจำกัดวงแคบ โดยเฉพาะอยู่ในระดับชุมชนเสียเป็นส่วนมาก คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน การเข้าร่วมประชุมชาวบ้าน เป็นต้น ส่วนการมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่อยู่ภายนอกชุมชนของตนซึ่งเป็นการเข้าร่วมในระดับสังคมใหญ่นั้น พบว่า มีส่วนร่วมในบางเรื่องเท่านั้น เช่น การเลือกตั้ง การฟังคำปราศรัยหาเสียง การรู้จักชื่อผู้แทนราษฎร เป็นต้น แต่เนื่องจากสภาพทางสังคมของชาวเขาเองที่ค้นหาเสียงซีหทุกวัน และขาดการศึกษาในชั้นสูง จึงทำให้มีความสนใจเรื่องภายนอกชุมชน หรือนอกครอบครัวน้อยมาก อีกทั้งขาดความรู้ความเข้าใจที่แท้จริงต่อระบบการเมืองการปกครองไทย ทำให้ความอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมีน้อย ซึ่งแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำ เป็นไปตามที่สมมุติฐานที่ 2 ที่วางไว้ว่า "ชาวเขามีพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับต่ำ"

ตารางที่ 5.10 ทัศนคติของชาวเขากลุ่มหัว้อย่างค่อสดำเนินทางการเมืองไทย จำนวนตาม
เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน

จำนวนตาม	ทัศนคติที่ดี	ทัศนคติที่ไม่ดี
เพศ		
ชาย	34.2	65.8
หญิง	29.6	70.4
อายุ		
มาก	29.7	70.3
น้อย	33.5	66.5
การศึกษา		
สูง	36.1	63.9
ต่ำ	12.5	88.5
อาชีพ		
ค้าขาย	14.8	85.2
รับจ้างทั่วไป	50.0	50.0
ข้าราชการ/พนักงานเอกชน	26.7	73.3
ห่านา-ทำไร่	33.1	66.9
นักเรียน/นักศึกษา	66.7	33.3
ลูกจ้างชั่วคราว	33.3	66.7
ศาสนา		
พุทธ	44.6	55.4
ลัทธินับถือผี	33.3	66.7
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน		
นาน	34.5	65.5
ไม่นาน	61.9	38.1
รวมเฉลี่ย	32.6	67.4

ตารางที่ 5.11 การวิเคราะห์ความแปรผันของชาวเขากลุ่มตัวอย่างต่อทัศนคติต่อสถาบัน
 ทางการเมืองไทยจำนวนภาคพื้น อายุ การศึกษา อาชีพ ศาสนาและระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน

จำนวนภาคพื้น	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
เพศ					
ระหว่างกลุ่ม	2	.0788	.0788	.3582	.5504
ภายในกลุ่ม	145	31.8940	.2200		
รวม	147	31.9728			
อายุ					
ระหว่างกลุ่ม	4	.1431	.0474	.2128	.8874
ภายในกลุ่ม	143	31.8307	.2226		
รวม	147	31.9718			
การศึกษา					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.6880	.3372	1.5698	.1724
ภายในกลุ่ม	141	30.2868	.2148		
รวม	147	31.9728			

(มีต่อ)

ตารางที่ 5.11 (ต่อ)

จำนวนคนตาม	ค่าความแปรปรวน				
	D.F.	S.S.	M.S.	F.	P.
อาชีพ					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.1959	.2392	1.0958	.3655
ภายในกลุ่ม	141	30.7768	.2183		
รวม	147	31.9728			
ศาสนา					
ระหว่างกลุ่ม	4	.3478	.1739	.7918	.4550
ภายในกลุ่ม	143	31.6250	.2196		
รวม	147	31.9728			
ระยะเวลาที่อาศัย อยู่ในหมู่บ้าน					
ระหว่างกลุ่ม	3	1.1170	.3723	1.7254	.1644
ภายในกลุ่ม	144	30.8558	.2158		
รวม	147	31.9728			

ตารางที่ 5.12 พฤติกรรมชาวเขาค้อสถาบันทางการเมืองไทย

ลักษณะพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
จะเข้าเฝ้ารับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ที่เสด็จมาเยี่ยมเยียนในหมู่บ้าน	145	98.2
การให้ความช่วยเหลือกับทางราชการ	98	56.7
การแสดงความเคารพเมื่อได้ยินเสียงเพลงชาติ ฯลฯ	138	63.9
การแสดงความรู้สึกว่าตนเองมีอิทธิพลต่อรัฐบาล	48	32.7
การแสดงถึงความสนใจต่อเรื่องการเมืองการปกครอง	76	51.7
รวมเฉลี่ย	85	59.6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะความสัมพันธ์ของทัศนคติกับพฤติกรรมของชาวเขาค้อระบบการเมืองไทย

นอกจากเราจะกำหนดสิ่งเร้าไว้เป็นเป้าหมายในการประเมินทัศนคติ เพื่อทำการศึกษากี่ยวกับสิ่งนั้นแล้ว จะต้องกำหนดแบบของการตอบสนองต่อสิ่งเร้า นั้นด้วย ได้แก่ ความรู้สึกของแต่ละบุคคล (affection) ที่แต่ละบุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น โกรธเกลียด รัก ชอบ ฯลฯ

ความคิดความเข้าใจ (cognition) เป็นความเชื่อหรือความสำเนียง(perception) ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งอาจจะเป็นที่ตั้งแห่งดีหรือไม่ดี เป็นสิ่งที่ถ่ายทอดจากกลุ่มสังคม มาสู่ตัวบุคคล ทำให้เกิดมีทัศนคติและความรู้สึกตามมา

พฤติกรรม (behavior) คือ แนวโน้มที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งของบุคคล หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เราเกิดทัศนคติขึ้นมา (Rosenberg and Hovland 1960 : 1-2) เช่น แสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้าน อย่างใดอย่างหนึ่งออกมา

เพื่อที่จะทราบถึงลักษณะของทัศนคติที่ชาวเขาค้อระบบการเมืองไทย เป็นไปในลักษณะใด ในทางที่ดีหรือไม่ดี แล้วส่งผลให้แสดงพฤติกรรมทางการเมือง (political behavior) ออกมาอย่างไร ทั้งนี้เพราะการเกิดทัศนคติ คือ การแสดงความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าในสังคมการเมืองรอบตัวหรือแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนหรือต่อต้านแนวความคิด สถาบัน บุคคล หรือสถานการณ์บางอย่าง (Kendor 1974 : 572)

ในด้านทัศนคติของชาวเขากลุ่มตัวอย่างที่มีต่อระบบการเมืองไทย โดยแยกพิจารณาในลักษณะของการเข้ารับการอบรมกลุ่มเมลาต่าง ๆ ที่ทางราชการไปจัดอบรมให้ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองไทย และให้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ เช่น จัดฝึกอบรมด้านความมั่นคง (โครงการหมู่บ้าน อ.พ.ป. ทส.ปช. ลูกเสือชาวบ้าน ชาวเขาชายแดน) เป็นต้น ส่วนด้านเศรษฐกิจก็ให้มีการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ กลุ่มสตรีแม่บ้าน การเกษตรกรรม ด้านสาธารณสุขก็จัดให้มีการอบรมเกี่ยว

กับผดุงครรภ์โบราณ อ.ส.ม. เป็นต้น และคิดว่า ชาวเขาส่วนใหญ่ร้อยละ 94.8 มีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกอบรมกลุ่มกลางทางการเมืองในด้านต่าง ๆ โดยมีการแสดงพฤติกรรมที่สนับสนุนและเข้ารับการฝึกอบรมด้วยร้อยละ 60.3 ส่วนผู้ที่มีทัศนคติต่อการฝึกอบรมในด้านดีแต่ไม่เข้าร่วมรับการฝึกอบรมมีเพียงบางส่วนแค่น้อยมาก ร้อยละ 39.7 ผู้ที่มีทัศนคติไม่ดีต่อการฝึกอบรมกลุ่มกลางทางการเมืองนั้นมีน้อยมาก ร้อยละ 5.2 และจะแสดงพฤติกรรมที่ว่างเฉยต่อการเข้ารับการฝึกอบรมเสียเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 71.8

ด้านทัศนคติที่มีต่อหจก.ข้าราชการไทย เช่น ครู คำนวณ ทหาร ปลัดอำเภอ ฯลฯ พบว่าส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.8 มีทัศนคติที่ดี และแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนด้วย ร้อยละ 93.4 เช่น ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่เจ้าหน้าที่ที่ไปขอความร่วมมือชาวเขานในการพัฒนาท้องถิ่น (หมู่บ้าน) ช่วยเหลือครูพัฒนาโรงเรียนในหมู่บ้าน เป็นต้น และผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อข้าราชการไทยมีเล็กน้อย ร้อยละ 18.2 ซึ่งมักจะแสดงพฤติกรรมว่างเฉยไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลืออะไร ร้อยละ 75.4 ส่วนผู้ที่มีทัศนคติไม่ค่อยดีแต่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่ข้าราชการไทยมีน้อยมาก ร้อยละ 24.6 อาจเพราะความจำใจหรือความเกรงกลัวในอำนาจของข้าราชการไทยมากกว่าเต็มใจช่วยเหลือ

ทัศนคติที่มีต่อผู้แทนราษฎร (ส.ส., ส.จ.) พบว่า ชาวเขากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 80.3 มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้แทนราษฎร โดยมองว่าเป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าจะช่วยเหลือประชาชน แต่กระนั้นก็ยังแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนต่อการจะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในครั้งต่อไปด้วยถึงร้อยละ 72.4 ซึ่งเป็นการแสดงความคาดหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองขั้นพื้นฐานที่ใช้ในทุกประเทศ ที่ปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน การที่ชาวเขากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าจะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างแน่นอนหากมีการเลือกตั้งครั้งต่อไปที่จะมาถึง ทั้งนี้เพราะเป็นการไปลงคะแนนเสียงโดยความสำนึกในหน้าที่พลเมืองไทย ที่ดีต่อการสนับสนุนระบบการเมืองไทยมากกว่าที่จะไปโดยความพึงพอใจต่อการที่จะได้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ประกอบกับได้รับการขอร้องจากภักดีและผู้ใหญ่บ้านให้ไปลงคะแนนเสียงอย่างเต็มที่ เรียกว่า "ระดมมวลชน (mobilization) นั้นเอง ส่วนผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อผู้แทนราษฎรร้อยละ 19.7 จะแสดง

พฤติกรรมในทางสนับสนุน ร้อยละ 51.8 และวางเฉย ร้อยละ 48.2 ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

ส่วนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ โดยทั่ว ๆ ไปถือว่า เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะที่กระตือรือร้น (active) กว่า การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วยหาเสียงในการเลือกตั้ง การลงสมัครรับเลือกตั้ง และการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น พวกเขาเขายังไม่มีลักษณะของพฤติกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองเช่นนี้ เพราะยังอยู่ห่างไกลจากสภาพวิถีชีวิตของพวกตนเองอยู่มาก

ในเรื่องเกี่ยวกับการมีสิทธิทางการเมืองเท่าเทียมกับคนไทยทั่วไปนั้น พบว่า ชาวเขากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 97.8) มีทัศนคติที่ดี คือเห็นด้วยกับการมีสิทธิเท่าเทียมกับคนไทยทั่ว ๆ ไป และแสดงพฤติกรรมที่สนับสนุนต่อการมีสิทธิทางการเมืองเป็นส่วนมาก (ร้อยละ 76.3) เช่น การเปิดรับฟังข่าวสารทางการเมืองและความสนใจทางการเมือง ความต้องการมีสิทธิที่จะอยู่บนพื้นราบในเมืองเช่นคนไทย การมีสิทธิที่จะเข้ารับการศึกษาระดับสูง ๆ การมีสิทธิที่จะปกครองตนเองแบบสภาตำบล โดยที่ได้รับการสนับสนุนจากราชการ การเสียภาษีให้แก่รัฐ เป็นต้น ซึ่งหมายความว่า ชาวเขายกามีสิทธิทางสังคมและการเมืองที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับ เรื่องการดำเนินวิถีชีวิตประจำวัน เช่น สิทธิในที่ทำงาน สิทธิในหน้าที่พลเมืองไทยในการเข้ารับการเกณฑ์ทหาร เป็นต้น มากกว่าเรื่องสิทธิทางการเมืองที่มีลักษณะอยู่ห่างไกลจากการดำเนินวิถีชีวิตประจำวันของคน เช่น สิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการมีสิทธิทางการเมืองนั้น มีอยู่น้อยมาก (ร้อยละ 2.2) และจะแสดงพฤติกรรมวางเฉยต่อการใช้สิทธิทางการเมืองนั้น (ร้อยละ 100.0) (โปรดดูข้อมูลตาราง ที่ 5.3 ประกอบ)

สรุปแล้ว ชาวเขาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองไทย และมีสถาบันทางการเมืองไทยบางอย่างเท่าที่ชาวเขามีทัศนคติไม่ดีคือสถาบันนั้น เช่น หัวหน้าราษฎร (ดูตารางที่ 5.13) จะเห็นว่าการแสดงพฤติกรรมต่อระบบการเมืองไทยของชาวเขา เป็นไปตามลักษณะของทัศนคติที่มีอยู่ขณะนั้น ถ้ามีทัศนคติที่ดีก็จะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุน

ถ้ามีทัศนคติที่ไม่ดีก็จะแสดงพฤติกรรมในทางวางเฉยหรือต่อต้านดังที่กล่าวมาข้างต้น ซึ่งพบว่าชาวเขาส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองไทยและจะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุน แต่มีชาวเขามบางส่วนเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อระบบการเมืองไทย และจะแสดงท่าทีวางเฉยหรือไม่สนับสนุนให้ความร่วมมือ เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ที่ตั้งไว้ว่า "ชาวเขาที่มีทัศนคติที่ดีต่อระบบการเมืองไทยจะแสดงพฤติกรรมในทางสนับสนุนต่อระบบการเมืองไทยส่วนชาวเขาที่มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อระบบการเมืองไทยจะแสดงพฤติกรรมในลักษณะวางเฉยในทางการเมือง"

ในด้านของความจงรักภักดี และความพอใจที่จะได้เป็นคนไทยตามสัญชาตินั้น จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า ชาวเขามีความภูมิใจและจงรักภักดีต่อระบบการเมืองไทยในอัตราส่วนที่ค่อนข้างสูง อยากรู้ อยากได้สิทธิทางการเมืองเช่นเดียวกับคนไทย โดยทั่ว ๆ ไป อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งพบว่าพวกชาวเขารุ่นหลัง ๆ มีความสำนึกในตัวเองว่าเป็นคนไทยคนหนึ่ง โดยมากอาจจะให้เรียกกลุ่มชาวเขาพวกตนว่า "ชาวไทยภูเขา" ซึ่งคงหมายถึง ชาวไทยที่มีภูมิลำเนาอยู่ตามป่าเขา นั้นเอง.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5.13 ลักษณะความสัมพันธ์ของทัศนคติและพฤติกรรมของชาวเขา
ต่อระบบการเมืองไทย

จำนวนตามลักษณะทัศนคติ	ร้อยละ	ลักษณะพฤติกรรม	
		สนับสนุน	วางเฉย
ทัศนคติต่อการการยอมรับกล่อมเกลาทางการเมือง			
ดี	94.8	60.3	39.7
ไม่ดี	5.2	28.2	71.8
ทัศนคติต่อข้าราชการไทย			
ดี	81.8	93.4	6.6
ไม่ดี	18.2	24.6	75.4
ทัศนคติต่อผู้แทนราษฎร			
ดี	19.7	51.8	48.2
ไม่ดี	80.3	72.4	27.6
ทัศนคติต่อการมีสิทธิทางการเมือง			
ดี	97.8	76.3	23.7
ไม่ดี	2.2	-	100.0

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย